

Ірина Попко,

старший викладач кафедри іноземних мов та перекладознавства
ЛДУ БЖД «Львівський державний університет
безпеки життєдіяльності»
<https://orcid.org/0000-0002-0686-6281>
м. Львів, Україна

До питання ефективності мнемотехнічних прийомів при вивченні французької мови

To the question of the effectiveness of mnemonic techniques in the study of French

Анотація. У статті розглядаються особливості використання принципів мнемотехніки для легшого запам'ятовування інформації досить великого формату, для досягнення комунікативної компетенції та ефективної комунікації студентів. Проаналізовано кілька найбільш практичних і логічних принципів мнемоніки для застосування при вивченні фонетики, граматики, лексики французької мови. Доведено, що мнемотехніка включає в себе різноманітність форм, які можна використовувати при завданнях будь-якої складності. Найчастіше мнемотехнічний матеріал захоплює студентів до поглибленого вивчення мови, активує мислення, мотивує їх до наукових розвідок у науці, економить час при вивченні нової лексики, граматичних правил, віршованих текстів. Ефективність навчання прямопропорційно залежить від психоемоційного стану студентів, що своєю чергою впливає на швидкість засвоєного матеріалу. Гра є одним з принципів мнемотехніки, що забезпечує позитивну емоційну атмосферу в аудиторії та сприяє засвоєнню матеріалу студентами у невимушеній обстановці. Найбільш поширеним є принцип асоціацій, котрий базується на поєднанні інішомовного слова з зображенням, звуком, жестом, словом, подібним фонетично зі словом рідної мови. Кожна особа, вивчаючи чужоземну мову, вибирає своє бачення і спосіб утворення асоціацій, які притаманні лише їй. Спосіб візуалізації ефективний при вивченні віршованих текстів. Найпростіший мнемонічний спосіб це знайти слово, французька вимова якого, схожа на вимову у рідній мові і побудувати простий логічний зв'язок між ними. При вивченні граматичних правил доведено ефективність застосування акронімів. Принцип аудіо мнемотехніки найбільш результативний на початковому етапі вивчення мови та становлення правильної вимови студентів. Цікавим при вивченні нової лексики є спосіб кодування та декодування слів-валіз, який значно сприяє запам'ятовуванню лексичних одиниць чужоземної мови, але застосовувати його можна на вищому рівні володіння мовою. Знання англійської значно полегшує вивчення другої чужоземної мови – французької, адже вплив латинської мови безпосередньо, або через французьку був досить сильним протягом довгого періоду історії.

Ключові слова: мнемотехніка, мнемонічні прийоми, асоціативні зв'язки, мовна компетенція, навчальний процес.

Summary. *The article considers the peculiarities of using the principles of mnemotechnics for easy to remember information in a large format, to achieve communicative competence and effective communication of students. Some of the most practical and logical principles of mnemonics for use in the study of phonetics, grammar, and vocabulary of the French language have been analysed. It is proved that mnemonics includes a variety of forms that can be used for tasks of any complexity. Most often, mnemonic material encourages students to deepen the study of language, activates thinking, motivates them to scientific research, to save time when learning new vocabulary, grammatical rules, poetic texts. The effectiveness of training directly depends on the psycho-emotional state of students, which in turn affects the speed of the learned material. The game is one of the principles of mnemonics, which provides a positive emotional atmosphere in the audience and contributes to the learning of the material by students in a relaxed environment. The most common is the principle of association, which is based on the combination of a foreign word with an image, sound, gesture, word phonetically similar to a native language word. Each person, learning a foreign language, chooses his vision and way of forming associations that are unique to him. The method of visualization is effective when studying poetic texts. The simplest mnemonic method is to find a word whose French pronunciation is similar to the pronunciation in the native language and build a simple logical connection between them. When studying grammatical rules, the effectiveness of using acronyms has been proven. The principle of audio mnemonics is most effective at the initial stage of language learning and students' formation of correct pronunciation. The method of encoding and decoding suitcase – words is interesting when learning new vocabulary, which significantly contributes to the memorization of lexical units of a foreign language, but it can be used at a higher level of language. Knowledge of English greatly facilitates the study of a second foreign language – French, because the influence of the Latin language directly, or through French, was quite strong during a long period of history.*

Key words: mnemonics, mnemonic techniques, mnemonic formula, associative connections, speech competence, the educational process.

Вступ. Сучасний стан економічної і політичної ситуації у світі вимагає покращення і прискорення підготовки фахівців зі знанням чужоземної мови. Знання чужоземної мови завжди було додатковою перевагою для фахівців будь-якої професійної діяльності. На сьогоднішній момент питання якісного і швидкого оволодіння чужоземною мовою стало не просто перевагою, а життєвою необхідністю і особливо у війсьній справі та медицині. В першу чергу нам необхідний якісний і точний переклад військової та медичної літератури для спеціалістів цих галузей. В освітній програмі підготовки перекладачів вказано, що «результатом навчання за ОП є фахівець, здатний розв'язувати складні завдання у царині філології (перекладу зокрема),

знати й розуміти основні поняття, теорії та концепції галузевого перекладознавства, уміти застосовувати їх у професійній діяльності для забезпечення якісного перекладу у сфері цивільного захисту, техногенної та промислової безпеки, ІТ та кібербезпеки [7]. Стрімкий ріст нових технологій, надзвичайний об'єм інформації, стислі терміни виконання завдань, створює неабиякий виклик для людської пам'яті та здоров'я. Така ситуація вимагає нових ефективних підходів, методів, способів у перетворенні нової інформації у знання і оптимізації навчального процесу, без шкоди для фізичного та ментального здоров'я. Одним з таких підходів вважається застосування прийомів мнемотехніки при вивченні чужоземної мови, в даному випадку французької. Прагнення України до вступу у ЄС і НАТО останнім часом надає особливого значення викладанню та вивченню чужоземних мов. Завданням цієї статті є визначення практичних основ реалізації принципів мнемотехніки у професійній підготовці спеціалістів з французької мови і вибір чіткої структури їх застосування у навчальному процесі. Дослідження згаданої теми є досить актуальним, попит на кваліфікованих фахівців зі знанням чужоземних мов для здійснення міжособистісної та ділової комунікації з огляду на політичну та економічну ситуацію в державі постійно зростає.

При вивченні нової мови, найбільш трудомістким етапом є вивчення лексики. Загальновідомо, що на першому етапі вивчення мови необхідно завчати лексику та граматичні правила і кожний розуміє, що мусить досягти певного необхідного рівня і попереду важка, постійна праця. Одним із ефективних способів запам'ятовування це застосування елементів гри, для утримання в пам'яті знань, необхідних у майбутній діяльності. Принципи мнемотехніки це не нудне зачування правил, лексики, це логічне вивчення нового матеріалу. Такі методи-«забавки» можуть допомогти запам'ятати нові поняття в простий і цікавий спосіб. Отже, цікавий і результативний метод, який є ефективним при вивченні мов, для зацікавлених осіб будь-якого віку, ми називаємо мнемотехнікою. За визначенням наукових джерел, це сукупність прийомів і способів, що полегшують запам'ятовування і збільшують обсяг пам'яті, шляхом створення штучних асоціацій [2; 3; 4]. Мнемотехнічні прийоми передбачають не лише запам'ятовування, внаслідок якого відбувається закріплення нового матеріалу через пов'язування його з раніше надбаними знаннями. До цього відноситься збережена інформація та її упорядкування в пам'яті (просторове упорядкування, асоціативне та ієрархічне), відтворення отриманого матеріалу (на етапі розпізнавання та відтворення без образу, що використовувався при запам'ятовуванні)

та пригадування (відтворення, що вимагає зусиль для репродукції певної інформації) [3, с. 150].

Перші згадки про методи запам'ятовування, з'явилися у Стародавній Греції. Вважається, що першим відомим посиланням на мнемоніку є «Мистецтво пам'яті», описане Цицероном у його праці «De Oratore» [8]. Припускають, що вперше метод мнемотехніки було застосовано поетом Симонідом Кеоським (556–468 рр. до н.е.) Він зміг ідентифікувати усі тіла загиблих учасників банкету після раптового землетрусу, оскільки запам'ятав місця, які гості займали за столом. Цей принцип згодом отримав назву «принцип місць», або «топологічна мнемотехніка» або «римська кімната». Розповідь про те, як Симонід вперше успішно застосував принцип мнемотехніки, описує Цицерон у праці «De Oratore», в уривку, де він розглядає пам'ять, як одну з п'яти частин риторики. Цицерон підкреслює, що винайдення Симонідом «мистецтва пам'яті» ґрунтується не лише на відкритті важливості впорядкованого розташування, але й на силі зору [8].

Деякі мнемотехнічні прийоми описав давньогрецький історик Геродот Галікарнаський (484–425 до н.е.). Відомий філософ і вчений Арістотель (384–322 до н.е.) розглянув питання пам'яті у своєму трактаті «Про пам'ять та відтворення». Ще одна вагома праця невідомого давньоримського автора під назвою «Риторика Гереніуса» є одним з найповніших джерел, яке описує методи мнемотехніки.

Найбільш відомі вчені мнемотехніки сучасності Аткинсон Річард і Шиффрін Річард розробили модель пам'яті (модель Аткинсона-Шиффріна), яка включає концепцію мнемоніки, як засобу для поліпшення зберігання інформації в пам'яті. Метод Аткинсона полягає в запам'ятовуванні слів на основі співзвучних слів у рідній мові. Алан Беделі відомий своєю роботою над моделлю робочої пам'яті. Він підкреслював важливість мнемонічних методів, таких як вербальна репетиція і візуалізація, у процесі вивчення мови. Паласіос Ендрю, Каплан Роберт, Роберт Б. Балн і Томас Меллорі вивчали ефективність різних мнемонічних технік для запам'ятовування словникового запасу чужоземних мов, зокрема використання асоціативного навчання та метод ключових слів.

В Україні перша праця, присвячена мнемотехніці, вийшла друком у 1859 році. Її здійснив директор Київської гімназії професор Олександр Деллен, який написав твір «Стисла історія і сьогодення позиція мнемоніки». У 1893 році в Одесі Н. Слоущ видав книгу «Мнемотехніка», яка мала кілька видань [4, с. 10].

Вивченням психологічних особливостей розвитку пам'яті займалися Є. Антошук, засновник української ейдетики, досліджував

метод поєднання в уяві звучання і значення слова і стверджував, що поганой пам'яті не існує, є проблема невміння нею користуватися, О. Лурія, засновник школи нейропсихології, Р. В. Павелків, Г. А. Чепурний, автор сучасної класифікації методів ефективного засвоєння інформації. Наукові роботи Т. Лях та І. Куликовської досліджують когнітивні процеси та мнемотехніку у вивченні чужоземних мов. Л. Вербицька у своїх дослідженнях аналізує методи навчання та мнемотехніку. Психолог Р. В. Павелків зазначає, що мнемічна діяльність – це специфічно людський феномен, адже тільки в людини запам'ятовування стає спеціальним завданням, а заучування матеріалу, збереження його в пам'яті і пригадування – специфічною формою свідомої діяльності. При цьому людина повинна чітко відділити той матеріал, який їй було запропоновано запам'ятати, від усіх побічних вражень [5]. Наукові праці вчених допомагають зрозуміти, як можна використовувати мнемонічні техніки для полегшення вивчення чужоземних мов і покращення здатності запам'ятовувати нову інформацію. Але проблема використання методів мнемотехніки у вітчизняній науковій літературі ще достатньо не вивчена, недостатньо теоретичних досліджень, які б систематизували та описали мнемотехнічні прийоми у вивченні чужоземних мов. Відповідно небагато викладачів використовують ці принципи у своїй роботі.

Методологія та методи дослідження. Слово «мнемоніка» походить від давньогрецького слова *mnēmōnikós* («пам'ять»). Мнемо – пам'ять, техно – мистецтво. Мнемотехніка, тобто мистецтво запам'ятовування. Більшість французьких словників дають наступне визначення мнемотехніки: «*Mnémotechnique–Technique visant à faciliter la mémorisation par l'utilisation de procédés mnémoniques*» [9].

Мнемотехніка не вдосконалює пам'ять, вона тільки полегшує вивчення нового матеріалу. Мнемонічні засоби об'єднують усі технічні процеси, що дозволяють реалізувати стратегії та підказки, які покращують наше запам'ятовування. Якщо говорити конкретніше, мнемоніка полягає в асоціюванні матеріалу, який вивчається, зі словом, зображенням, звуком, емоцією чи навіть жестом. Таким чином, поняття, яке може здатися абстрактним, стає більш конкретним. І саме це допомагає мозку засвоїти його, архівувати, асоціюючи з простим і цікавим поняттям. Методики мнемотехніки, завдяки пошуку аналогій та образному мисленню, розвитку асоціативної пам'яті та формуванню навичок швидкості сприймання інформації, дають змогу на всіх стадіях розвитку інтелекту знайти рівновагу між набутими та новими знаннями, оптимізувати свою інтелектуальну діяльність [3, с. 150].

Ефективність цього методу очевидна: він використовувався для полегшення навчання ще з часів античності. В античному світі,

котрий не знав друкарства, пам'ять особливо цінувалася і розвивалася, це була життєва необхідність. Внутрішня гімнастика, невидима робота концентрації до якої вдавалися у стародавньому світі, робила пам'ять організованою і потужною.

Мнемотехніка може бути корисною для вивчення чужоземної мови чи навіть рідної, але вона також стосується всіх набутих знань та організації повсякденного життя, починаючи з дитинства. Тому що один із головних інтересів мнемонічних засобів, якщо вони ефективні, полягає в тому, щоб вони залишили слід і не забулися. Усі, хто вивчав французьку мову, можуть пригадати знамените «*Mais où est donc Ornica?*» – екзистенційне питання, яке допомагає вивчити сурядні сполучники французької мови і ці сполучники для легшого запам'ятовування просто об'єднані у реченні. Якщо подивитися на переклад українською цього питання, ми отримаємо сполучники: але, де, і, отже, або, ні, тому. Ще у дитячому віці, а дехто і в дорослому, дізнаємося як легко запам'ятати кількість днів у місяці, пам'ятаємо техніку зімкнутих кулаків, яка дозволяє нам знати, чи місяць має 30 чи 31 день, залежно від «горбків» фаланги чи западини між пальцями.

Отже, навіщо використовувати мнемотехніку для вивчення мови?

Мнемотехніка – це найперше ігровий спосіб навчання. Як ми зазначали вище, деякі з цих прийомів використовуються з дитинства, щоб сприяти вивченню різних понять, у тому числі рідної мови. Таким чином, ці маленькі поради, як правило, дуже прості, іноді навіть гумористичні. А вивчати чужоземну мову завжди легше за допомогою трохи простіших, розважальних засобів.

Перш за все, способи мнемотехніки дійсно працюють. Завдяки їх спрощеному вигляду мозок виконує справжню гімнастику, щоб пов'язувати нові поняття, слова чи нові правила граматики з простими реченнями чи жестами. Виконується реальна справа на запам'ятовування, не усвідомлюючи цього процесу. Зрештою, навчання не повинно обмежуватися зубрінням.

Ще одна перевага мнемонічних способів полягає в тому, що їх можна налаштувати самостійно. Якщо не підходить один метод, можна створити свій. Поки цей метод працює, він залишається таким же дійсним, як і більш популярні або традиційні засоби. Таким чином, можна пов'язати навчання з техніками чи темами, які є специфічними для студента, і тому їх буде легше запам'ятати.

Ви можете знайти схему, яка вам подобається, яка підходить саме вам, полегшуючи роботу мозку для запам'ятовування необхідної інформації. Чим вищий рівень знання мови, тим частіше застосовується словесна, або вербальна пам'ять. Чим нижчий рівень, тоді

частіше використовується образна, емоційна, рухова пам'ять. Однак треба пам'ятати, що хоча мнемотехніка дуже корисна – як і інші засоби запам'ятовування – вона сама по собі не є рішенням для опанування мови. Це цікавий інструмент, але ніщо не замінить постійну практику.

Виклад основного матеріалу дослідження. Вивчення чужоземної мови базується на запам'ятовуванні нової лексики. Для цього мнемотехніка пропонує багато методів, і їх застосування залежить від індивідуальних особливостей особи і рівня її мовної підготовки.

Метод **асоціацій** є одним з найбільш поширених методів у мнемотехніці. Особливо ефективним є метод **асоціацій протилежностей**, прикладом якого можна продемонструвати ланцюжок дієслів, які відмінюються у складних часах з дієсловом «être» і, для ефективного запам'ятовування, впорядковані попарно з антонімами: «arriver-partir», «naître-mourir», «monter-descendre», «entrer-sortir», «rester-tomber», «aller-venir».

В процесі запам'ятовування необхідно встановити зв'язок між іншомовним словом і словом мови перекладу таким чином, щоб воно відразу з'являлося в пам'яті. У цьому випадку можливо застосувати принцип, згідно якого запозичені слова у різних мовах звучать подібно і перекладаються шляхом заміни деяких букв іншомовного слова буквами мови перекладу. Один з таких способів, це заміна закінчень. Так більшість запозичених слів, які в українській мові мають закінчення -ція, -сія, при усному перекладі на французьку, фонетично майже не змінюються, лише закінчення «tion», «ssion» передається звуком [sjɔ̃]. І усі французькі іменники, які мають закінчення «tion», «ssion» відносяться до жіночого роду, як і іменники в українській мові: революція-la révolution, сесія-la session, корупція-la corruption, інтонація-l'intonation. Ще одна категорія запозичених слів з нульовим закінченням при вимові, набувають в українській мові закінчення «а», або «я»: le système-система, le problème-проблема, la copie-копія, la bombe-бомба, le lexique-лексика, la dramedрама, la tragédie-трагедія, l'ouverture-увертюра, la comédie-комедія.

Для кращого запам'ятовування чужоземної лексики можна поєднати слова з жартівливими, смішними малюнками. Такий спосіб **візуалізації** працює і у рідній мові при вивченні віршів, пісень, поетичного контенту. Насправді наш мозок зосереджується на тому, що дивує, що здається незвичайним і смішним. Наприклад, якщо важко запам'ятати, що у французькому слові «STYLO» (укр. ручка), пишемо букву «Y», а не «L», хоча вимовляємо звук [I], можна уявити ручку, яка підносить вгору обидві руки і запитує: «Як можна забути моє написання?» Це трохи абсурдно, але таким чином ви запам'ятаєте написання цього слова.

Вивчаючи французький алфавіт, ми застосовують **римовані рядки**, розбивши алфавіт на кілька груп букв. До прикладу, на своїх заняттях використовуємо такі римовані рядки, вплетені у французькі букви: A – B – C – D – E – F _Nous allons voyager_ – G – H – I – J – K – L – M – N _Nous irons assez loin_ – O – P – Q – R – S – T – U _Et toi, Pierre, que fais –tu_ – V – W – X – Y – Z _Moi, j’apprends mon alphabet. Цей простий спосіб дає швидкий результат для осіб будь-якого віку.

Без постійного **повторення** вивченого матеріалу і поєднанні його з новим, особливо при оволодінні чужоземною мовою, не обійтись. На початку заняття, для зосередження на роботі з чужоземною мовою, описуючи погоду чи малюнок, необхідно залучити усю групу до праці над лексичним вивченим матеріалом. На цьому етапі можна проробляти вправу, коли необхідно повторити вже сказане і додати ще свою інформацію на задану тему. Фактично вибудовується **асоціативний ланцюжок**: пов’язують нове слово з попередніми асоціаціями, щоб формувати своєрідну асоціативну розповідь. Це дозволить зміцнити запам’ятовування та забезпечити міцніший зв’язок між словами.

Ще одним допоміжним прийомом запам’ятовування систематизації стануть **акроніми**. Наприклад, для вивчення частин мови французькою, потрібно лише запам’ятати акронім PAVPANIC, де P-pronom – займенник, A-adjectif – прикметник, V-verbe – дієслово, P-préposition – прийменник, A-adverbe – прислівник, N-nom – іменник, I-interjection – вигук, C-conjonction – сполучник. Наступний приклад акроніма, нам допоможе запам’ятати французькі дієслова, які відмінюються з допоміжним être у складних часах: DR (et) MRS P. VANDERTRAMP (descendre, rentrer, mourir, revenir, sortir, passer par, venir, aller, naître, devenir, entrer, retourner, tomber, rester, arriver, monter, partir).

Завдяки французьким дієсловам «Monter» (підніматися) і «Tomber» (падати) можна, не напружуючи пам’ять, запам’ятати який з двох цих іменників: le stalacTite (сталакТит) і le stalagMite (сталлагМіт) «падає» зі стелі, а який здіймається з дна печери, на дію вказує перша буква французького дієслова.

Щоб завчити планети сонячної системи французькою мовою маємо запам’ятати цікаве речення: «Me voici toute mignonne! Je suis une nouvelle planète!» Перші букви назв планет сонячної системи: Меркурій, Венера, Земля, Марс, Юпітер, Сатурн, Уран, Нептун і Плутон (фр.м. Mercure, Vénus, Terre, Mars, Jupiter, Saturne, Uranus, Neptune, Pluton) складають змістовне речення, яке в перекладі на українську звучить досить яскраво: «Ось я, дуже мила! Я є нова планета!» Ось ще один приклад акроніма введеного у речення на цю ж

тему: «Mon vieux théâtre m'a joué souvent une nouvelle pièce». Українською звучить як: «Мій старий театр мені часто грав нову п'єсу».

Акронім BANGS дозволить студентам, перша чужоземна мова яких англійська, з легкістю запам'ятати французькі прикметники, які ставимо перед іменником:

B = Beauty : joli, beau

A = Age: jeune, vieux, nouveau

N = Number: premier, deuxième,

G = goodness (=qualité) : gentil, autre

S = Size : grand, gros, petit

Досить часто у граматичних правилах є цілий ряд винятків і, щоб полегшити їх запам'ятовування, можна зв'язати ці винятки у речення. Іменники, які мають в однині закінчення «**ou**», у множині приймають «**s**». Але є винятки з правила, деякі іменники маючи в однині «**ou**», у множині приймають «**x**». Ось цей ряд: le chou, le bijou, le joujou, le genou, le caillou, le hibou, le pou. Пов'язавши винятки у речення, трохи абсурдне і дивне за змістом: «*Viens mon chou, mon bijou, mon joujou, sur mes genoux, et jette des cailloux à ce hibou plein de poux!*» -ми отримаємо хороший результат запам'ятовування винятків з правила. Більшість французьких іменників, які в однині мають закінчення «**ail**» у множині приймають «**s**», але кілька винятків, які приймають у множині «**aux**» маємо вивчити: l'ail, le bail, le corail, le soupirail, le travail, le vantail, le vitrail, l'émail. Речення «*Abaco soutra vanviet*» поєднує в собі всі винятки до даного правила, залучаючи перші дві букви кожного іменника-винятка. Прості прийменники: à-dans-par-pour-en-vers-avec-de-sans-sous-sur легко і невимушено запам'ятовуємо ввівши їх у речення: *Adam part pour Anvers avec deux cents sous sûr*.

Для легшого запам'ятовування написання слів у французькій мові зазвичай вибудовують способи, які поєднують уяву, логічне мислення та орфографію, складаючи власні пояснення. Наприклад: у дієслові «**Nourrir**» (укр. харчуватися) пишемо дві букви «**г**» тому, що протягом дня харчуються не один раз, а кілька. Дієслово «**Mourir**» (укр. вмирати) пишуть лише з однією буквою «**г**», пам'ятаючи, що вмирають один раз. Дієслово «**Courir**» (укр. бігти) приймає одну «**г**» адже, коли біжать, іноді бракує повітря. За допомогою гри слів у реченні: «*Je n'aime pas le thé*» (укр. Я не люблю чай). (**Je** – n'aime pas le **T**)), у буквальному перекладі – «Я не люблю букву Т» при відмінюванні дієслів пригадують, що у першій особі однини ніколи не пишемо букву «**T**». Наступне речення нагадує, що після «**si**» ніколи не вживають умовного способу: «*Les si n'aiment pas les rais*» («si» не люблять «rais» – закінчення дієслів в умовному способі.)

Цікаво створювати власні способи запам'ятовування і для деяких іменників. Щоб запам'ятати написання слів: «**Un balai**» (укр. віник) і «**Un ballet**» (укр. балет) можна уявити віник, у якого один держак, а для танцю треба обидві ноги. У слові «**L'hirondelle**» (укр. ластівка) пишуть дві букви «**l**», адже ластівці, щоб літати, потрібно два крила.

Щоб розрізнити діакритичні знаки, які змінюють вимову французької букви «**é/è**» (коли знак праворуч закриває звук, а знак ліворуч робить його відкритим) вдаються до геометрії і проводять пряму лінію під цими знаками. Коли кут виходить гострий, цей знак закриває звук і маємо транскрипційний знак [e], схожий за звучанням на українську букву «и». Якщо кут виходить тупий, цей знак відкриває звук і отримуємо транскрипційний знак [E], схожий за звучанням на українську букву «е». Маючи два іменники: **La tâche** (укр. завдання, робота) і **La tache** (укр. пляма, бруд), які звучать подібно, а написання їх відрізняється лише буквою «**â / a**» зі знаком «accent circonflexe», запам'ятати їх переклад можна створивши таку асоціативну картинку: роботу, а особливо фізичну, виконуємо в шоломі, задля безпеки, а пляму маємо вивести, щоб і сліду не залишилося. Існує у французькій мові знак : ["] – «tréma» – звучить дуже близько фонетично до українського «тримати» і роль цього діакритичного знаку – утримувати голосну A, I, E –Ê, Ä, Î у входження у буквосполучення з іншими голосними, тобто голосна, над якою стоїть цей знак, читається окремо.

Принцип кодування і декодування слів-валіз, теж заслуговує на увагу у контексті методів мнемотехніки. Словник *le Petit Larousse illustré* визначає слово-валізу, як термін, який складається з початку одного слова і закінчення іншого. Слова-валізи у французькій мові явище не нове. Воно відоме починаючи з 16 століття, коли Рабле вперше використав новостворене слово «*sorbonnagre*» (*Sorbonne* і *opagre-осел*), що означало студент, або професор Сорбони, трохи у зневажливому стилі [8]. Наведемо приклади таких неологізмів, які увійшли у постійне вживання: *Informatique* (*information* і *automatique*), *Tapuscrit* (*taper* і *manuscrit*), *Électrification* (*électricité* і *efficacité*), *Clavarder* (*clavier* і *bavarder*), *Didacticiel* (*didactique* і *logiciel*), *Franglais* (*français* і *anglais*), *Brugner* (*brûler* і *bagnole*), *Modem* (*modulateur* і *démodulateur*), *Gendarme* (*gens* і *d'arme*), *Cosmécétique* (*cosmétique* і *pharmaceutique*). Слова-валізи *Brexit* (англ. слова *British* і *exit*), *Nescafé* (*Nestlé* і *café lyophilisé*) відразу стали загальноновживаними поняттями. Вправи на створення слів-валіз допомагають запам'ятовувати лексику у формі гри, збагачують мову неологізмами і дозволяють уникати вживання іншомовних запозичень. Створення найпростіших слів-валіз можна

практикувати після кожного вивченого тематичного блоку для повторення і закріплення лексичного матеріалу: le *mouton-tondeuse-moutondeuse*, le *hibou-boutique-hiboutique*, le *cheval-allure-chevallure*, le *chat-animal- chanimal*.

Неможливо оминати мнемотехнічний прийом, який залучає **іншомовні слова** і часто такі запозичення мають свою особливу історію, яка допомагає записати цю лексику у довготривалу пам'ять. Наприклад усім відоме слово «гардероб» приміщення, шафа, куди кладуть одяг на зберігання, французького походження, утворене з дієслова «garder» (укр. зберігати, оберігати) і іменника «robe» (укр. плаття, одяг). «Аванс», або французькою «avance» перекладається як «випередження», «попереду», значення у обох мовах дуже близьке і тому запам'ятати його можна не напружуючи пам'ять, адже знаємо, що означає це поняття у рідній мові. Якщо порівняти слово «афера» і французьке «une affaire», фонетично вони дуже близькі, але значення їх протилежні: в перекладі з французької це слово з позитивним значенням – «робота, справи», український відповідник слова несе у собі негативне значення. На такому явищі, коли звучання запозичених слів повністю співзвучні, а значення протилежні, теж можна вибудувати прийом для швидкого вивчення лексики. «Шедевр» і в українському і французькому перекладі означає одне і те ж поняття, хоча у французькому варіанті «chef-d'œuvre» ми отримуємо два слова «chef» (укр. шеф, основний) і «d'œuvre» (укр. творчість, праця). Слово «бордюр» французького походження, утворене при допомозі іменника «bord» (укр. край, борт, берег) і прикметника «dure» (укр. твердий, черствий). Слово «парфуми», походить з латинської і в перекладі означає «через дим». В епоху античності греки спалювали ефірні олії для отримання запаху через дим. Цікава історія виникнення слова спонукає до пошуків і глибшого запам'ятовування. Таким чином запам'ятовується не лише одне слово, а весь його семантичний ряд. Цей принцип допомагає пам'ятати значення слів і мотивує студентів до наукових пошуків.

Принцип **аудіо мнемотехніки** користується у студентів неабиякою популярністю. До роботи над помилками залучаються усі учасники навчального процесу, адже послухати свій запис тексту чи поетичного твору та записи інших студентів це завжди цікаво. Під час прослуховування запису, особисто начитаного тексту, чітко визначаються неточності у вимові і заповнюють прогалини у знанні лексичного матеріалу. Для ускладнення завдання, беручи до уваги рівень володіння мовою, студенти самостійно записують власні римовані рядки у стилі японського ліричного вірша – хокку, що сприяє розвитку лексичного запасу та творчих здібностей слухачів [6]. Цей

список можна продовжувати безконечно, хоча, не всі наведені тут приклади, будуть ефективними для кожного, але спробувати вартує.

Розглядаючи прийоми мнемотехніки та вдосконалення вмінь та знань з чужоземної мови, не можна не згадати ейдетуку. Це один із різновидів пам'яті, який базується на поєднанні образів і зорових вражень. **Ейдетизм**, як особливий різновид пам'яті, дозволяє втримувати та відтворювати надзвичайно живі образи раніше побачених предметів, об'єктів. Тією чи іншою мірою він притаманний кожній людині, особливо у дитячому віці [1]. Цей вид пам'яті притаманний не всім, більш яскраво він розвинутий у дітей дошкільного віку, та полягає у збереженні інформації у довготривалій пам'яті на базі яскравих вражень.

Висновки з дослідження. Отже, підсумовуючи усі наведені вище практичні прийоми при вивченні французької мови, можна зробити висновок, що інформацію, яку ми отримуємо потрібно диференціювати, аналізувати і прикріпити до живих образів, вражень і позитивного мислення та застосувати при звичайній комунікаційній ситуації. І питання не в тому скільки разів викладач повторить правило чи слово, важливо те, скільки разів учень «вийме» це правило чи слово з пам'яті і застосує його на практиці. Використання мнемотехніки аж ніяк не спростить удосконалення нової мови, але сам процес стане швидшим, якіснішим та більш контрольований і керований [2]. У сучасній науковій літературі недостатньо висвітлені питання, щодо застосування мнемотехніки при вивченні чужоземних мов, недостатньо теоретичних досліджень, які б описали та систематизували мнемонічні прийоми. Стаття, спрямована на аналіз невеликої частини мнемотехнічних прийомів, які можна використати для полегшення запам'ятовування нової інформації. Це спонукає до подальшого дослідження поставленої проблеми та пошуку ефективних шляхів її вирішення. Мнемотехнічні прийоми передбачають не лише запам'ятовування, внаслідок якого відбувається закріплення нового матеріалу через пов'язування його з раніше надбаними знаннями. До цього відноситься збережена інформація та її упорядкування в пам'яті (просторове упорядкування, асоціативне та ієрархічне), відтворення отриманого матеріалу (на етапі розпізнавання та відтворення без образу, що використовувався при запам'ятовуванні) та пригадування (відтворення, що вимагає зусиль для репродукції певної інформації) [3, с. 150]. Основна перевага мнемотехніки полягає в тому, що вона дозволяє враховувати індивідуальні особливості пам'яті кожної людини. Кожен може створювати власні асоціації на основі елементів свого повсякденного життя, своїх інтересів та уподобаннях. Це робить процес запам'ятовування більш персоналізованим і

дозволяє захоплююче сприймати та вивчати нову лексику. Сьогодні існує велика кількість методів для запам'ятовування, які полегшують життя викладачам і студентам, зберігаючи їх час. На відміну від інших технік запам'ятовування, прийоми мнемотехніки необхідно розглядати як ефективний, але допоміжний метод кращого вивчення мови.

ЛІТЕРАТУРА

1. Антошук Є. В. 10 уроків чудової пам'яті. Є. В. Київ. : Ешке, 2003. 14 с.
2. Бутенко О.В. Мнемотехніки на уроках іноземної мови. *Сучасні підходи до навчання іноземної мови: шляхи інтеграції школи та ВНЗ*. Матеріали III Міжнародної конференції : Філологія, Харків 2013. 196 с.
3. Чепурний Г. А. Мнемотехніка: технологія ефективного засвоєння інформації в умовах сучасної освіти : навчально-методичний посібник. Тернопіль : Мандрівець, 2017. 208 с.
4. Чепурний Г. А. Освітня мнемотехніка : навчально-методичний посібник Г.А. Чепурний. – 3-тє вид., оновл. зі змін. та доповн. Тернопіль : Мандрівець, 2020. 152 с. (Серія "Освітня мнемотехніка").
5. Павелків Р. В. Загальна психологія. Київ : Кондор, 2009. 570 с.
6. Попко І.А. Організація мовної підготовки в Школі Національної жандармерії м. Рошфор (Франція). *Нова педагогічна думка*. 2016. № 2 (86).
7. Львівський державний університет безпеки життєдіяльності. Львів, 2024. URL: <https://ldubgd.edu.ua/content/pereklad-z-angliyskoyi-movi> (дата звернення: 20.07.2024).
8. Gerault J-F. Histoire de la mnémotechnie. 2017. URL: <https://www.virtualmagic.com/articles/tests/lectures/histoire-de-mnemotechnie/> (дата звернення: 19.07.2024).
9. Le Roux N. La société Vultr Holdings Corporation. Etats-Unis. La langue française. Dictionnaire. 2024. URL: <https://www.lalanguefrancaise.com/dictionnaire> (дата звернення: 20.07.2024).